

Besøk til innsatte

Strgjfl. § 31. Besøk

Innsatte skal kunne motta besøk hvis ikke annet følger av denne bestemmelsen.

Kriminalomsorgen skal kontrollere besøk i avdeling med særlig høyt sikkerhetsnivå. Besøk i fengsel med høyt sikkerhetsnivå skal kontrolleres, men kontroll kan unnlates dersom sikkerhetsmessige grunner ikke taler mot det. Besøk i fengsel med lavere sikkerhetsnivå og overgangsbolig skal kontrolleres dersom det fremstår som nødvendig av sikkerhetsmessige grunner.

Kontroll under besøk kan skje ved påsyn av tilsatt under besøket, ved overhøring av samtale, ved bruk av glassvegg eller ved å forby fysisk kontakt mellom innsatte og den besøkende. Dersom sikkerhetsmessige grunner gjør det nødvendig å overhøre samtalen, kan innsatte og den besøkende pålegges å føre samtalen på et språk de tilsatte behersker. Flere kontrolltiltak kan iverksettes samtidig dersom det er nødvendig. Det skal ikke iverksettes strengere kontrolltiltak enn nødvendig.

Kriminalomsorgen kan nekte besøk dersom det er grunn til å anta at besøket vil bli misbrukt til planlegging eller gjennomføring av straffbar handling, unndragelse av gjennomføringen eller handlinger som vil kunne forstyrre ro, orden og sikkerhet. Dersom besøket er av stor betydning for innsatte, og kontroll er tilstrekkelig for å avverge at besøket misbrukes til formål som nevnt i første punktum i dette ledd, bør besøket kontrolleres og ikke nektes.

Besøkende kan undersøkes etter § 27 første, annet, fjerde og femte ledd.

Advokat og offentlig myndighetsrepresentant, herunder diplomatisk eller konsulær representant, kan undersøkes etter § 27 annet til femte ledd. Kontroll under besøket ved at samtale overhøres skal ikke finne sted.

Besøk bør gjennomføres i besøksrom. Fengslet skal legge forholdene til rette for at besøk av barn kan gjennomføres på en skånsom måte. Ved brudd på gjeldende besøksregler kan besøket avbrytes.

Innsatte under 18 år kan motta besøk av nær familie som tar opphold i nær tilknytning til fengselet for inntil tre dager av gangen dersom det er sikkerhetsmessig forsvarlig. Kriminalomsorgen gir forskrift om gjennomføring av, og økonomiske bidrag til, besøk fra innsattes nære familie.

Endret ved lov 29 juni 2007 nr. 84 (ikr. 1 nov 2007 iflg. res. 12 okt 2007 nr. 1139), 20 jan 2012 nr. 6 (ikr. 30 okt 2015 iflg. res. 30 okt 2015 nr. 1233), 11 juni 2021 nr. 71 (ikr. 1 des 2021), 17 des 2021 nr. 149.

Forskriften § 3-28. Besøk

Innsatte kan som hovedregel selv velge hvilke personer vedkommende ønsker besøk av. Innsatte kan ved innkomst føre opp inntil 4 personer som han ønsker besøk av. Disse personene kan senere byttes ut med andre.

Den besøkende kan ikke ta med seg eller levere gjenstander til innsatte under besøket med mindre det er gitt særskilt tillatelse til det.

31.1 Besøksstillatelse

Eventuelle faste besøkende kommer i tillegg til de 4 personene innsatte oppgir. Besøk av andre krever særskilt tillatelse. Innsattes "nærmeste pårørende" regnes som én person, herunder ektefelle, partner, registret samboer, barn, foreldre, søsken og besteforeldre.

Skriftlig besøksstillatelse sendes den besøkende i god tid før besøket sammen med gjeldende besøksregler. Besøksstillatelsen skal medbringes og den besøkende skal pålegges å vise gyldig legitimasjon, jf. straffegjennomføringsloven § 27 fjerde ledd med tilhørende retningslinjer. Ved mangler kan den besøkende avvises.

Det bør fremgå av besøksstillatelsen hvilke undersøkelsestiltak som kan anvendes ved ankomst fengselet, særlig i forbindelse med besøk av barn, jf. straffegjennomføringsloven § 27 med tilhørende retningslinjer.

31.2 Vandel

Opplysninger om den besøkendes vandel kan innhentes, jf. straffegjennomføringsloven § 27 femte ledd med tilhørende retningslinjer. Dette skal gjøres ved besøk i fengsel med høyt sikkerhetsnivå og ellers ved behov. Det bør også vurderes å innhente faglige vurderinger fra politiet.

Utenlandske statsborgere som søker om å få besøke innsatte i norske fengsler bør anmodes om å medbringe vandelsattest fra hjemlandet.

Fengselet må også selv søke å kontrollere den besøkendes vandel. Dette skal i første omgang skje gjennom direkte kontakt med andre lands politimyndigheter. Fremstår ikke slik kontakt som hensiktsmessig, må norsk politi kontaktes for vandelskontroll. Politiet skal alltid anmodes om å foreta vandelskontroll i den besøkendes hjemland, med mindre det synes ubetenkelig å unnlate dette.

Viser det seg å være umulig å foreta kontroll av den besøkendes vandel, må fengselet vurdere i hvilken grad besøket likevel kan gjennomføres og hvilke kontrolltiltak som eventuelt ansees nødvendige. Det skal da foretas en helhetsvurdering hvor den besøkendes relasjon til innsatte tillegges stor vekt. Det er videre av betydning om det dreier seg om sporadiske besøk eller besøk av en viss hyppighet. Eventuelle kontrolltiltak vurderes opp mot hva innsatte er dømt for. Manglende fremleggelse av vandelsattest vil i noen tilfeller være et av flere momenter i vurderingen av om kontrolltiltak er nødvendig. Det skal ikke iverksettes strengere kontrolltiltak enn nødvendig.

31.3 Hovedregel om kontroll

a) Avdeling med særlig høyt sikkerhetsnivå

Se retningslinjene til straffegjennomføringsloven § 10 annet ledd.

b) Fengsel med høyt sikkerhetsnivå

Besøk skal som hovedregel undergis kontroll. Besøkskontroll kan iverksettes generelt av sikkerhetsmessige grunner - herunder for å forebygge straffbart forhold eller ureglementert atferd - uten konkret begrunnelse i det enkelte tilfellet.

Det skal allikevel alltid vurderes om det kan gis adgang til ukontrollert besøk fordi sikkerhetsmessige forhold ikke taler mot. Kontroll kan unnlates i tilfeller der det ikke foreligger noen grunn til å mistenke innsatte eller den besøkende for mulige ulovligheter og i tilfelle hvor situasjonen i fengselet ikke nødvendiggjør kontroll. I den konkrete vurderingen vektlegges narkotikasituasjonen i fengselet, fangesammensetningen, foreliggende opplysninger om innsatte og den besøkende, samt opplysninger ellers.

c) Fengsel med lavere sikkerhetsnivå og overgangsbolig

Hovedregelen er at besøk gjennomføres uten kontroll. Kontrolltiltak skal begrunnes med at sikkerhetsmessige grunner gjør det nødvendig, herunder ureglementert atferd eller straffbart forhold. Som eksempel nevnes at det foreligger opplysninger som gir grunn til mistanke om at den besøkende vil forsøke å smugle gjenstander - herunder narkotika - inn i fengselet, eller det er grunn til å anta at det planlegges forhold som kan true sikkerheten.

Det kreves ikke at det foreligger mistanke rettet mot en eller flere bestemte besøkende eller innsatte. Lokale forhold kan berette kontroll - herunder stikkprøvekontroll - dersom eksempelvis funn av narkotika, brukerutstyr eller positive prøver i fengselet bekrefter misbruk av narkotika.

31.4 Kontrolltiltak

Ved valg av kontrolltiltak ses reglene om besøk, telefonsamtaler og postsending i sammenheng. Det bør ses hen til innsattes muligheter til utgang fra fengselet, for eksempel permisjon. Besøkskontrollen må stå i logisk sammenheng med øvrige kontrolltiltak rettet mot den innsatte. Så langt det er forenlig med sikkerhetsmessige hensyn, bør innsattes egne ønsker tillegges vekt ved valg av kontrolltiltak.

Kontrolltiltaket må være saklig begrunnet og ikke mer omfattende enn formålet tilsier. Fengselet må begrunne hvorfor et konkret tiltak anses nødvendig. Beslutning om valg av kontrolltiltak kan påklages både av innsatte og den besøkende.

Fengselet skal vurdere om etterfølgende undersøkelse av innsatte etter straffegjennomføringsloven § 28 kan være tilstrekkelig for å hindre straffbart forhold eller ureglementert atferd slik at et besøk fra pårørende kan gjennomføres uten kontroll.

31.5 De ulike kontrolltiltak

a) Påsyn av tilsatt

Tilsatt skal føre tilsyn med innsatte og besøkende under gjennomføringen av hele besøket uten at samtalen overhøres og uten tilsattes tilstedeværelse i besøksrommet. Sporadisk tilsyn kan skje dersom det anses tilstrekkelig av sikkerhetsmessige hensyn.

Slik kontroll egner seg bare for å påse at det ikke overleveres noe under besøket. Det kan settes vilkår om forbud mot fysisk kontakt.

Dersom kontroll anses nødvendig ved besøk fra innsattes barn, skal fengselet vurdere om påsyn uten vilkår om forbud mot fysisk kontakt kan være tilstrekkelig fremfor andre kontrolltiltak.

b) Overhøring av samtale

Tilsatt skal lytte til samtalen mellom innsatt og besøkende, og kan følgelig være fysisk tilstede i besøksrommet eller overhøre samtalene gjennom lytteanlegg.

Dersom det er av stor betydning for innsatte å motta besøket og det ikke er mulig å føre samtalen på et språk tilsatte forstår, skal fengselet vurdere om besøket kan gjennomføres med bruk av godkjent tolk.

c) Bruk av glassvegg

Bruk av glassvegg benyttes når det anses nødvendig for å hindre fysisk kontakt på grunn av faren for overlevering av gjenstander, herunder beskjeder og narkotika. Bruk av glassvegg anvendes særlig i tilfeller der det foreligger opplysninger som indikerer at det kan skje forsøk på ulovlig innsmugling av gjenstander osv. ved et konkret besøk eller i tilfeller hvor forholdene i fengselet tilsier at det må være en generell, effektiv og omfattende kontroll for å forhindre for eksempel innsmugling av narkotika.

Det bør utvises varsomhet ved bruk av glassvegg ved besøk fra innsattes barn.

d) Forbud mot fysisk kontakt

En tilsatt skal være tilstede i besøksrommet for å kontrollere at innsatte og besøkende ikke berører hverandre. Ved besøk av små barn bør slikt forbud praktiseres med lempe.

Det vises til bokstav c) vedrørende anvendelsesområdet.

31.6 Nektelse av besøk

Nektelsesgrunnlagene i straffegjennomføringsloven § 31 fjerde ledd er uttømmende.

Det kreves ikke alminnelig sannsynlighetsovervekt (mer enn 50 %), men det må foreligge konkrete og troverdige opplysninger eller omstendigheter som gir grunn til å anta at et besøk vil bli misbrukt til planlegging eller gjennomføring av en straffbar handling, unndragelse av gjennomføringen eller handlinger som vil kunne forstyrre ro, orden og sikkerhet. En løst mistanke er ikke tilstrekkelig. Fengselet må for eksempel ha mottatt troverdige opplysninger om innsatte eller den besøkende eller foretatt egne observasjoner som gir grunnlag for en mistanke om slike handlinger under besøket. Mistanken trenger ikke være knyttet til en bestemt besøkende. Innsattes egen atferd eller generelle opplysninger kan være tilstrekkelig grunnlag for å nekte besøk.

Dersom kontrolltiltak anses tilstrekkelig til å avverge den situasjonen som kan gi grunnlag for å nekte besøk, bør besøket tillates dersom besøket er av stor betydning for innsatte. Dette gjelder særlig ved besøk fra pårørende. Ved barnebesøk må fengselet i samråd med pårørende vurdere om nektelse er bedre enn kontrolltiltak som kan virke belastende og skremmende på barn.

Besøk kan ikke nektes fordi bemanningsmessige eller praktiske forhold gjør det vanskelig å gjennomføre nødvendige kontrolltiltak. Eventuelt kan besøket utsettes til det kan gjennomføres på en sikkerhetsmessig forsvarlig måte.

Besøk fra personer som tidligere er dømt etter narkotikalovgivningen eller som på besøkstidspunktet gjennomfører straff, skal som hovedregel nektes. Det kan imidlertid gjøres

unntak hvis det er av særlig betydning for innsatte å få besøk. Ved vurderingen skal det ses hen til om iverksettelse av kontroll gjør det forsvarlig å gjennomføre besøket, hvor lang tid som har gått siden den besøkendes domfellelse og det straffbare forholdets art. I tilfeller der det er gått mer enn 5 år fra domfellelsen og den besøkende ikke har vært innblandet i nye forhold, bør besøket som hovedregel ikke nektes, men gjennomføres med kontroll.

31.7 Særregler for bestemte personer

a) Advokat og offentlig myndighetsrepresentant

Med offentlig myndighetsrepresentant menes i tillegg til diplomatisk eller konsulær representant og andre som i medhold av lov eller konvensjoner Norge har sluttet seg til har privilegert status, representanter for Europarådet og FNs menneskerettsorganer, samt for eksempel medlemmer av tilsynsrådene og sivilombudsmannen. Advokat inkluderer også advokatfullmektig som møter på dennes vegne. Andre offentlige eller kommunalt tilsatte, herunder tilsatt i kriminalomsorgen og advokat som representerer innsatte i eksempelvis sivilrettslige saker, faller utenfor særregelen.

Disse personene har rett til å besøke innsatte med de begrensningene som følger av henvisningen til straffegjennomføringsloven § 27 annet til femte ledd.

Kontroll i form av overhøring er ikke tillatt i noe fengsel.

I avdeling med særlig høyt sikkerhetsnivå kan disse personer pålegges kontroll før besøket finner sted. Hvis de ikke vil medvirke til slik kontroll kan de avvises. Hvis de medvirker til kontroll før besøk og kontrolltiltakene gir positivt utslag, kan besøket ikke avvises, men skal gjennomføres med kontroll i form av glassvegg eller påsyn, men ikke overhøring av samtalen. Det vises til straffegjennomføringsloven § 27 tredje ledd.

I andre fengsler kan kontroll av disse besøkende ikke finne sted verken før besøket eller under besøket.

b) Andre særlige offentlige etater, yrkesgrupper, mv.

For personer som besøker innsatte i kraft av sin stilling, for eksempel lege, psykolog, prest eller tilsvarende fra godkjent trossamfunn og ansatt i politi, påtalemyndighet eller kriminalomsorg, bør besøkskontroll kun finne sted dersom fengselet har opplysninger som gir grunnlag for mistanke om at adgangen til besøk kan misbrukes, unntatt i avdeling med særlig høyt sikkerhetsnivå. Disse personene kan imidlertid undersøkes etter straffegjennomføringsloven § 27 første, annet, tredje og femte ledd. Også andre personer som besøker innsatte i kraft av sin stilling kan komme inn under denne bestemmelsen, som for eksempel ansatte i kommunen, sosialkontor eller barnevern som ønsker å utøve sitt virke i fengselet.

31.8 Besøktjenester

Besøktjenester vil her si enkeltpersoner eller grupper som besøker innsatte som ledd i å være frivillig i en organisasjon som tilbyr slike tjenester.

a) Tilrettelegging for besøk

Kriminalomsorgen skal legge til rette for og aktivt søke samarbeid med organisasjoner som kan tilby besøktjenester for innsatte.

Besøktjenestene skal kunne tilbys i alle faser av varetekt og straffegjennomføring og kan være til hjelp og støtte for de innsatte under straffegjennomføringen. Besøktjenester er videre et viktig virkemiddel i arbeidet med økt kvalitet under straffegjennomføring, som ledd i tilbakeføringsarbeidet og som tiltak i arbeidet med å forebygge negative konsekvenser som følge av utelukkelse og isolasjon.

Dersom innsatte under varetektsoppholdet er underlagt restriksjoner fra retten eller påtalemyndigheten, må godkjenning fra politiet innhentes før besøk kan gjennomføres.

b) Inngåelse av samarbeidsavtale

Samarbeidsavtale

Før det skal gjennomføres besøk skal det inngås avtale mellom enheten og den organisasjonen som tilbyr besøktjenestene. Avtalen skal som minimum inneholde rutiner for rekruttering av frivillig besøkende og vurdering av egnethet, innhenting av vandel, opplæring og oppfølging av frivillig besøkende, samt angi kontaktperson for oppfølging av tilbudet i enheten.

Føringer for gjennomføring av besøk

Sammen med avtalen skal det vedlegges et informasjonsskriv som gir nærmere føringer for gjennomføring av besøk. Føringene skal som et minimum inneholde rammene og rollen til de(n) frivillig besøkende, herunder informasjon om sikkerhetsmessige forhold og tiltak, opplæring, rutiner med mer. Informasjonsskrivet skal være lett tilgjengelig for innsatte, frivillig besøkende og ansatte.

c) Innhenting av vandel, vurdering av egnethet og taushetsplikt

Før en person gis oppdrag som frivillig besøkende skal kriminalomsorgen innhente opplysninger om vandel, i henhold til straffegjennomføringsloven § 27 femte ledd med tilhørende retningslinjer, samt andre relevante opplysninger fra politiet.

Kriminalomsorgen skal foreta vurdering av egnethet av den enkelte frivillig besøkende før de(n) gis adgang til å gjennomføre besøk. Egnethetsvurderingen skal tilpasses forholdene i enheten samt ta hensyn til den/de innsatte som det er aktuelt å besøke.

Før en person gis oppdrag som frivillig besøkende skal vedkommende undertegne taushetserklæring og gis en innføring i gjeldende sikkerhetsrutiner.

Kriminalomsorgen skal respektere den konfidensialitet/taushetsplikt som den enkelte frivillige aktør har i sitt virke med hensyn til opplysninger de mottar i samtale med innsatte i fengsel.

For kriminalomsorgen er vern om personopplysninger et grunnleggende prinsipp og lovlig og tilfredsstillende sikker behandling av personopplysninger er en nødvendig forutsetning for at kriminalomsorgen skal bevare tilliten hos de registrerte og i samfunnet for øvrig. I dette ligger at kriminalomsorgen skal følge de til enhver tid gjeldende bestemmelser for behandlingen, samt at virksomheten skal ha en struktur og rutiner i arbeidet som gjør at dette kan kontrolleres og dokumenteres.

d) Individuell risikovurdering

Kriminalomsorgen skal gjennomføre individuell risikovurdering når det er aktuelt at innsatte kan og ønsker å motta besøk av frivillig besøkende. Risikovurderingen skal være knyttet til innsattes straffehistorikk i kriminalomsorgen, dommen, trusselsituasjon og lokale forhold på enheten, samt beskrive hvilke eventuelle sikkerhetstiltak som skal iverksettes. I de tilfeller der innsatte/domfelte får avslag på søknaden om å motta frivillig besøkende skal dette behandles

etter gjeldende saksbehandlingsregler, jf. § 31 fjerde ledd og retningslinjene pkt. 31.6 (nektelse av besøk).

e) Gjennomføring av besøk fra frivillig besøkende

Frivillig besøkende skal kontrolleres på lik linje med ordinære besøkende etter straffegjennomføringsloven § 31 femte ledd, jf. § 27 med tilhørende retningslinjer.

Under gjennomføring av besøk skal ansatte være tilgjengelige for både den innsatte og den frivillige besøkende og det skal være mulig å oppnå kontakt ved behov og få bistand om nødvendig.

Som hovedregel skal besøk fra frivillig besøkende skje i besøksrom eller annet egnet rom. Dersom besøket gjennomføres på innsattes celle skal det gjøres tiltak slik at sikkerheten til den innsatte og den frivillige ivaretas. Slike tiltak kan være at døren inn til cellen ikke lukkes helt eller at det er mulighet for visuelt innsyn. I de tilfeller hvor frivillig besøkende skal oppholde seg på innsattes celle skal personalarm bæres.

Besøk fra frivillig besøkende regnes ikke med i innsattes ordinære besøkstid og skal heller ikke inngå i antallet innsatte tillates å ha på besøkslisten sin.

Frivillig besøkende skal ikke gis adgang til enheten gjennom eget adgangskort eller nøkkel.

f) Digitale besøk

Kriminalomsorgen skal legge til rette for at innsatte kan ha kontakt med frivillig besøkende ved bruk av videosamtale. Bruk av videosamtale skal følge reglene som gjelder for besøk etter § 31 med gjeldende forskrifter, retningslinjer og eksisterende føringer.

g) Gjennomføring av besøk med hund

Besøk med hund kan tillates dersom dette på forhånd er avklart med fengselet. Slike besøk skal i hovedsak gjennomføres i luftegård eller annet egnet sted i fengselet, det må her tas hensyn til innsatte og ansatte med eventuelle allergier eller tilsvarende.

Det skal benyttes hund som er klarert av den frivillige organisasjonen.

31.9 Besøk fra organisasjoner eller andre utenforstående

Leder av fengsel kan gi tillatelse til besøk fra representanter for organisasjoner, foreninger, mv. i forbindelse med fellesarrangementer av ulik art for de innsatte. Videre kan tillatelse gis til utenforstående som for eksempel forskere og studenter.

I vurderingen av om tillatelse skal gis ses det hen til om besøket vil være sikkerhetsmessig forsvarlig, besøkets formål og kapasitet i fengselet.

Kontakt med innsatte forutsetter særskilt tillatelse og innsattes samtykke. De besøkende skal følges av minst én tilsatt under hele besøket.

Reglene om undersøkelse og kontroll gjelder fullt ut i disse tilfellene.

Se retningslinjene til straffegjennomføringsloven § 24 angående besøk i reportasjeøyemed.

31.10 Besøks tid og varighet

Leder av fengsel avgjør ut fra lokale forhold hvor ofte en innsatt kan motta besøk og på hvilke ukedager besøk skal avvikles.

Så langt det er praktisk mulig bør innsatte innvilges minimum ett besøk per uke. Besøk bør fortrinnsvis finne sted i den innsattes fritid, men leder av fengsel kan gi tillatelse til besøk på dagtid i spesielle tilfelle dersom besøk i fritiden vil medføre særlige problemer for den besøkende.

Det enkelte besøk skal så langt det er praktisk mulig vare minst én time.

Utvidet besøkslengde skal vurderes dersom spesielle forhold taler for det. I vurderingen vektlegges særlig om den besøkende ikke kan besøke den innsatte så ofte grunnet lang reisevei, sykdom, alderdom eller lignende. I vurderingen bør det ses hen til hvor nært forhold det er mellom den innsatte og den besøkende, hvor mange andre besøk den innsatte får og fengselets totale besøkskapasitet.

Utvidet besøkslengde skal vurderes ved besøk fra innsattes barn dersom besøk er til barnets beste. Barnets interesser må vurderes i samråd med ønsker fra barnets pårørende. De pårørendes ønske bør som hovedregel være utslagsgivende. Dersom det er praktisk mulig, til barnets beste og ønskelig fra de pårørendes side, skal fengselet også vurdere å gi adgang til hyppigere besøk enn vanlig. Det skal også etter forespørsel fra pårørende vurderes om barnebesøk kan skje på dagtid dersom praktiske eller andre årsaker gjør det spesielt hensiktsmessig.

31.11 Besøksrom

Alternativ til besøksrom kan benyttes når dette anses bedre egnet eller mer hensiktsmessig i det enkelte tilfellet.

Barnebesøk skal gjennomføres i barnevennlige besøksrom eller andre velegnede lokaler, blant annet bør det være tilbud om leker/spill tilpasset ulike alderstrinn. Til tjeneste ved barnebesøk bør så langt mulig velges tilsatte som anses som særlig egnet og omgjengelige i forhold til kontakt med barn. Tilsatte bør opptre så diskret som mulig i forhold til interne rutiner som inn- og utlåsing mv. Dersom kontrolltiltak skal iverksettes ved barnebesøk, bør kontrollen gjennomføres på en så smidig og diskret måte som mulig.

Barnets pårørende skal på forhånd varsles om hvilke kontrolltiltak som vil bli iverksatt under besøket.

31.12 Gaver og lignende fra den besøkende

Medbrakte gjenstander skal avleveres før besøket finner sted mot tilbakelevering etter endt besøk.

Slik særskilt tillatelse som nevnt i forskriften § 3-28 annet ledd gis av leder av fengsel. Innsatte bør gis tillatelse til å motta en mindre pakke klær, lesestoff, matvarer, frukt, tobakk og lignende fra besøkende, særlig i forbindelse med jul og fødselsdag, samt ved spesielle anledninger ellers, dersom ikke hensyn til ro, orden og sikkerhet - herunder visitasjonshensyn - eller omstendigheter for øvrig taler mot. Av samme hensyn kan det bestemmes at slike

pakker skal være innkjøpt gjennom vedkommende fengsel for penger gitt av pårørende, besøkende eller andre.

Tillatelse kan gis under forutsetning av at tobakk, sigaretter, frukt, m.m. som den besøkende bringer med til fengselet, brukes opp under besøket/ikke tas tilbake til avdelingen etter besøket.

Se for øvrig retningslinjene til straffegjennomføringsloven § 26 om private eiendeler.

31.13 Barn på besøk i fengsel: besøksavdeling, besøkshus og -leilighet

Revidert ved KDI-rundskriv nr. 2/2017 28. april 2017

31.13.1 Grunnleggende prinsipper ved besøk av barn i fengsel

Hensynet til barnets beste og sikkerhetsmessige vurderinger før og under besøket skal være grunnleggende hensyn ved besøk av barn i fengsel. Kriminalomsorgen skal innenfor disse rammene tilrettelegge for at barn med foreldre innsatt i fengsel så langt det er mulig får ivaretatt sin rett til kontakt med forelderen, jf. barnekonvensjonens artikkel 9.

Kriminalomsorgen skal særlig vektlegge barns rett til samvær med sine foreldre, jf. strgf. § 3. Ved avgjørelser som gjelder barn skal det tas særlig hensyn til hva som er barnets beste, jf. forskrift om straffegjennomføring (heretter forskriften) § 1-3 og barnekonvensjonen artikkel 3. De øvrige retningslinjer for besøk skal forstås i lys av disse prinsippene. Praktiseringen av regelverket skal være skjønnsmessig og i samsvar med det enkelte barnets alder og utvikling.

Det skal innenfor rammene av gjeldende regelverk legges til rette for at barnets møte med kriminalomsorgen blir så positivt som mulig.

Kriminalomsorgen skal ivareta barnets rett til å bli hørt i saker som angår dem, jf. barnekonvensjonen artikkel 12 og forskriften § 1-3. Denne rettigheten må praktiseres i samsvar med barnets alder og utvikling. Taushetsplikten må samtidig ivaretas. Barn skal ikke alltid få all informasjon knyttet til varetekt og straffegjennomføring. Innhenting av barnets mening og annen informasjon som belyser hva som er til barnets beste skal som utgangspunkt skje gjennom dialogen med den barnet bor sammen med, eventuelt andre omsorgspersoner og offentlige myndigheter. Et barn som ønsker det, har rett til å si sin mening i saken, og det skal tilrettelegges for dette på en måte som er ivaretagende overfor barnet. Det vil kunne være aktuelt å innhente uttalelse fra barnet selv.

Ved vurdering av hva som er til barnets beste kan kriminalomsorgen i tillegg innhente uttalelse fra den som har foreldreansvaret eller eventuelt offentlig myndighet. Det vises til rundskriv KDI 10/2015 – *Rutiner og regler for informasjonsutveksling mellom kriminalomsorgen og barneverntjenesten.*

Når det legges til rette for at barn kan komme på besøk til innsatte, påligger det kriminalomsorgen et særskilt ansvar for å forsikre seg om at besøkssituasjonen fremstår som sikker og forsvarlig for barnet. Risikoen for at barnet kan bli utsatt for krenkende atferd eller handlinger skal alltid vurderes særlig nøye. Dersom det foreligger omstendigheter som skaper usikkerhet rundt spørsmålet om besøkssituasjonen i alle henseender er helt trygg for barnet, skal det ikke tilrettelegges for besøk. Det vil blant annet være relevant å se hen til hvilken type lovbrudd innsatte er dømt for mv.

31.13.2 Hvem som kan ta avgjørelser om barn på besøk i fengsel

Barn skal ikke samtykke overfor kriminalomsorgen. Den barnet bor sammen med må imidlertid samtykke skriftlig til at barnet skal gjennomføre besøk i fengsel. Dersom barneverntjenesten har overtatt den daglige omsorgen for barnet, jf. barnevernloven § 4-12 jf. § 4-14, tas avgjørelsen av barneverntjenesten.

Dersom det er naturlig ut fra forholdene i den enkelte sak, kan kriminalomsorgen legge til rette for at innsatte og den andre forelderen oppretter kontakt med barneverntjenesten, familievernkontor, konfliktråd eller andre relevante aktører for å komme i dialog om hva som er til det enkelte barnets beste.

31.13.3 Barn på besøk alene i fengsel

Dersom det er i tråd med hensynet til barnets beste og vilkårene for øvrig er oppfylt, skal kriminalomsorgen legge til rette for at barn kan komme på besøk, enten sammen med en pårørende, annen følgeperson eller alene. Avgjørelsen av om et barn kan komme på besøk alene skal tas på bakgrunn av en individuell skjønsmessig vurdering og en særlig grundig sikkerhetsvurdering.

Dersom besøket gjennomføres av barnet alene skal kriminalomsorgen og den barnet bor sammen med i ethvert tilfelle ha klare avtaler om gjennomføringen av besøk. Dersom barnets alder og utvikling eller forholdene for øvrig tilsier det, skal det avtales hvem som bringer barnet til fengselet, eventuelt følger barnet inn i fengselet, og hvem som kan hente barnet dersom besøket må avbrytes på kort varsel. Denne personen må være tilgjengelig pr. telefon under hele besøket.

31.13.4 Søknad, besøkstillatelse og informasjon

Ved bestilling av besøk skal det opplyses hvilke personer som skal delta under besøket, herunder om det skal delta barn, barnets navn og alder, samt relasjonen mellom innsatte og barnet. Det skal utstedes egen besøkstillatelse i barnets navn.

Dersom barn skal besøke innsatte alene, sendes barnets besøkstillatelse til den barnet bor sammen med. Besøkstillatelsen, samt en skriftlig bekreftelse fra den barnet bor sammen med må medbringes til besøket. Dersom dette ikke kan legges frem, skal kriminalomsorgen avvise den besøkende. Det skal fremgå av besøkstillatelsen hvilke undersøkelsestiltak som kan anvendes ved ankomst i fengselet jf. strgfjl. § 27.

Barnet bør før og under besøket gis tilpasset informasjon om fengselet og aktuelle rutiner for besøk.

Saksbehandling og vurderinger knyttet til gjennomføring av besøket skal dokumenteres på innsattes sak i DocuLive, i tillegg til alminnelig journalføring i Kompis KIA.

31.13.5 Innhenting av opplysninger fra eksterne

Dersom kriminalomsorgen og barneverntjenesten har behov for å utveksle informasjon i forbindelse med gjennomføring av besøk og vurdering av hensynet til barnets beste, skal dette skje i samsvar med rundskriv KDI 10/2015 – *Rutiner og regler for informasjonsutveksling mellom kriminalomsorgen og barneverntjenesten.*

De alminnelige reglene for informasjonsutveksling med politiet gjelder også ved saksbehandling knyttet til gjennomføring av besøk fra barn.

31.13.6 Bruk av kontrolltiltak overfor barn

Kriminalomsorgen fastsetter de nærmere kontrolltiltak eller vilkår for gjennomføring av besøk. Innsatte, den barnet bor sammen med og andre som eventuelt følger barnet skal på forhånd orienteres om kontrolltiltakene. Videre bør barnet i forkant og underveis ved iverksettelse av kontrolltiltak informeres om tiltakene på en måte som er tilpasset barnets alder og modenhet. Kontrollen skal foregå så skånsomt som mulig. Det skal søkes etablert løsninger som ivaretar hensynet til barnet og tar høyde for det enkelte barnets alder og utvikling. Ved besøk av yngre barn må kriminalomsorgen i samråd med den som barnet bor sammen med, vurdere om nektelse av besøk er bedre enn kontrolltiltak som kan virke belastende og ubehagelig for barnet. Bruk av glassvegg og forbud mot fysisk kontakt ved besøk av barn kan bare benyttes i ekstraordinære tilfeller.

31.13.7 Besøks tid, hyppighet og varighet

Utvidet besøkslengde og -hyppighet skal vurderes ved besøk fra innsattes barn dersom dette er til barnets beste. Barnets interesser må vurderes i samråd med den barnet bor sammen med, eventuelt den som følger barnet under besøket. Det skal legges til rette for at barnebesøk kan skje på et bestemt ønsket tidspunkt.

31.13.8 Besøksrom

Besøk av barn bør alltid gjennomføres i tilrettelagte besøksrom eller andre velegnede lokaler. Det bør for yngre barn blant annet være barnevennlige besøksrom med tilbud om leker, spill mv. tilpasset ulike alderstrinn. Det bør også tilrettelegges for besøk fra eldre barn, eksempelvis med mulighet for å se film, spille dataspill eller lignende. Barneansvarlig ved enheten kan bistå med råd om utforming av besøksrom og veiledning overfor øvrig personale.

31.13.9 Barn på besøk i besøkshus og -leilighet

31.13.9.1 Barnets beste

For å fremme barns rett til samvær med sine foreldre kan kriminalomsorgen gi tillatelse til at barn besøker mor eller far i egne besøkshus og -leiligheter i fengselet der hvor slike finnes. Besøk i besøkshus og -leilighet skal bare finne sted hvis det er til barnets beste og det er sikkerhetsmessig forsvarlig. Dette krever særlig grundige vurderinger både av barnets beste, herunder barnets mening, og sikkerhetsmessige hensyn. Det understrekes at kriminalomsorgen har et særlig ansvar for å forsikre seg om at besøkssituasjonen fremstår som sikker og forsvarlig for barnet i alle henseender, jf. også ovenfor.

31.13.9.2 Målgruppe

Besøk av barn i besøkshus og -leilighet kan innvilges til innsatte som er mor eller far og som har samværsrett med barnet. Innsatt som er steforelder eller fosterforelder kan etter en konkret vurdering innvilges besøk i besøksleilighet av sitt stebarn eller fosterbarn. Det skal legges vekt på tilknytningen mellom innsatte og barnet, herunder om de har bodd sammen over flere år eller fra barnet var spedbarn, og om innsatte i praksis har hatt stor del av omsorgen for barnet.

Ved bruk av besøkshus og -leilighet skal følgende situasjoner prioriteres:
barn av innsatte som gjennomfører en lang straff,
barn av innsatte som har barnet bosatt i lang reiseavstand fra fengselet,
barn av innsatte som ikke har oppnådd ordinær permisjonstid,
barn av innsatte som nærmer seg tidspunktet for overføring til straffegjennomføring i samfunnet eller løslatelse.

Det skal legges vekt på barnets behov for og rett til kontakt med sine foreldre.

Besøket kan gjennomføres enten av barnet sammen med pårørende, annen egnet person eller av barnet alene.

31.13.9.3 Veiledning om foreldrerollen

Innsatte som mottar besøk av barn i besøkshus og -leilighet skal som hovedregel ha gjennomført kriminalomsorgens foreldreveiledningsprogram individuelt eller i gruppe. Unntak kan gjøres etter en individuell vurdering basert på blant annet hvilken omsorgsrolle og relasjon det var mellom innsatte og barnet før innsettelsen i fengsel og kontakten underveis i fengselsoppholdet. I alle tilfeller skal det gjennomføres en samtale med innsatte før bruk av besøkshus innvilges.

31.13.9.4 Informasjon til barnet og den som eventuelt følger barnet

Barnet, den barnet bor sammen med og personen som eventuelt følger barnet skal i forbindelse med besøket gis nødvendig informasjon. Fengselet skal blant annet informere om at besøkshuset eller -leiligheten befinner seg på fengselsområdet, rutineene ved bruk av besøkshus, herunder regler for innlåsing, mulighet for å avbryte besøket, rutiner for tilsyn og hvordan man kan få kontakt med ansatte i fengslet fra besøkshuset eller -leiligheten. Informasjonen som gis skal tilpasses barnets alder, utvikling og språk.

31.13.9.5 Overnatting

Innsatte skal ha mottatt ordinære besøk av barnet, enten i besøksavdeling eller i besøkshus eller -leilighet, før besøk med overnatting kan gjennomføres. Det bør foretas en individuell vurdering av om det er hensiktsmessig å starte med et dagsbesøk i besøkshus eller -leilighet før overnatting innvilges.

Overnatting i besøkshus eller -leilighet med sin innsatte forelder skal som hovedregel gjennomføres sammen med en annen omsorgsperson eller annet egnet person. Dette kan være barnets nærmeste pårørende, besteforeldre, andre familiemedlemmer eller støtteperson fra frivillig organisasjon, eventuelt offentlig myndighet.

Dersom det er til barnets beste og sikkerhetsmessig ubetenkelig kan det tillates at barn gis adgang til å overnatte i besøkshus eller -leilighet alene sammen med innsatte. Overnatting alene skal kun skje etter en særlig grundig vurdering av barnets beste og sikkerhetsmessige forhold. Det skal blant annet legges vekt på barnets mening, alder og utvikling, jf. barneloven § 31 og forholdet mellom barnet og innsatte.

Barnet, den barnet bor sammen med og eventuell følgeperson skal på forhånd orienteres om at besøkshus og -leilighet holdes låst om natten.

31.13.9.6 Hyppighet og varighet

Et besøk i besøkshus og -leilighet skal normalt begrenses til ett døgn. Langvarige besøk kan som hovedregel gjennomføres én gang pr. måned. Dagsbesøk kan gjennomføres hyppigere. I særlige tilfeller kan antall besøk og varigheten av besøk utvides.